

DOLENJSKE NOVICE

Dolenjske Novice izhajajo vsak četrtek; ako : : je ta dan praznik, dan poprej. : :

Cena jim je za celo leto (od aprila do aprila) 3 K, za pol leta 1.50 K. Naročnina za Nemčijo, Bosno in druge evropske države znaša 3.50 K, za Ameriko 4.50 K. List in oglasi se plačujejo naprej.

: Vse dopise, naročnino in oznanila : : sprejema tiskarna J. Krajec nasl. :

Cesar Karol svojim narodom.

Njegovo c. in kr. Apostolsko Veličanstvo je najmilostljiveje blagovolilo izdati nastopno Najvišje ročno pismo:

Ljubi doktor pl. Koerber!

Današnjega dne sem prevzel vlado ter potrjujem Vas in ostale ude avstrijskega ministrstva v Vaših službah. Hkratu Vam naročam, da objavite priloženo proklamacijo Mojim narodom.

Na Dunaju, 21. dne novembra 1916. l.

Karol s. r.

Koerber l. r.

Mojim narodom!

Globoko ginjen in pretresen stojim Jaz in Moja rodovina, stojijo Moji zvesti narodi ob mrtvaškem odru plemenitega vladarja, čigar rokam je bila skoro sedem desetletij poverjena usoda monarhije.

Po milosti Vsemogočnega, ki ga je bila v zgodnjih mladeniških letih poklicala na prestol, Mu je bila podeljena tudi moč, da je nepremoten in nezlomljen po najhujši človeški boli, do visoke starosti živel le dolžnostim, ki so Mu jih predpisovale Njegova vzvišena vladarska služba in žarka ljubezen do Njegovih narodov.

Njegova modrost, razsodnost in očetovska skrb so ustvarile trajne podlage mirnega, skupnega življenja in svobodnega razvoja in so iz velikih zmed in nevarnosti, v hudih in dobrih dneh, dovedle Avstrijsko-Ogrsko v dolgi in blagoslovljeni dōbi miru na višino mogočnosti, na kateri se danes zmagonosno bori v družbi z zvestimi zavezniki zoper sovražnike povsod okrog.

Njegovo delo je treba nadaljevati in dovršiti.

V burnem času stopam na častitljivi prestol Svojih prednikov, ki Mi ga zapuščajo Moj presvetli stric v neskaljenem sijaju.

Še ni dosežen cilj, še ni zlomljena blodnja sovražnikov, ki mislijo, da bodo mogli v nadaljevanem naskakovanju pobiti, da razbiti Mojo monarhijo in njene zaveznike.

Ene misli se čutim s Svojimi narodi v neupogljivem sklepu dobojevati boj dotlej, da bo priborjen mir, ki zagotavlja obstoj Moje monarhije in bo porok trdnim podlagam njenega nemotenega razvoja.

V ponosnem zaupanju se zanašam na to, da bo Moja junaška vojna moč, oprta na požrtvovalno ljubezen Mojih narodov do domovine in v zvestem sobojevništvu z zavezniškimi vojskami, tudi v bodoče z milostljivo Božjo pomočjo odvrčala vse napade sovražnikov in zmagonosno dovršila vojno.

Pravtako neomajno je Moje zaupanje, da izide Moja monarhija, koje mogočnost korenini v neločljivi skupnosti usode njenih dveh držav, ki je potrjena v starih pismih ter v sili in nevarnosti na novo zapečaten, iz vojne utrjena in okrepljena na znotraj in na zunaj; da bodo Moji narodi, ki se danes, navdani z mislijo nerazdružnosti in z globoko ljubeznijo do domovine, s požrtvovalno odločnostjo edinijo v bran zunanjim sovražnikom, delovali skupno tudi za delo mirne obnovitve in pomladitve, da obema državama monarhije s pripojenima deželama Bosno in Hercegovino zasine dōba notranjega razcvitanja, povzdige in ojačenja.

Proseč nebeško milost in nebeški blagoslov na Sebe in Svojo rodovino, ter na Svoje ljubljene narode, obetam pred Vsemogočnim, da bodem zvesto upravljal, kar so Mi zapustili Moji pradedje.

Storiti hočem vse, da čim prej odpravim grozote in žrtve vojne, da Svojim narodom vrnem težko pogrešane blagosti miru, čim bodo dopuščali to čast našega orožja, življenjski pogoji Mojih držav in njunih zvestih zaveznikov in trma naših sovražnikov.

Svojim narodom hočem biti pravičen in mil knez. Spoštovati hočem njihove ustavne svobode in druge pravice in skrbno čuvati enakost pravice za vse. Neprestano se bodem trudil, da bodem pospeševal npravstveni in duševni blagor Svojih narodov, da bodem ščitil svobodo in red v Svojih državah, da bom varoval vsem pridobivajočim udom družbe sadove poštenega dela.

Kakor dragoceno dedščino Svojega prednika prevzemam udanost in iskreno zaupanje, ki oklepa narod in krono. To vodilo naj mi podeli moč, da bodem pravično izpolnjeval dolžnosti Svoje vzvišene in težke vladarske službe.

Navdahnjen z vero v neuničljivo življenjsko silo Avstro-Ogrskega, prešinjjen z iskreno ljubeznijo do Svojih narodov, hočem Svoje življenje in vso Svojo moč posvetiti službi te vzvišene naloge.

Karol s. r.

Koerber s. r.

Cesar Franc Jožef I.

Kakor poroča Koresp. urad z Dunaja, so prepeljali truplo cesarja Franca Jožefa I. iz Schönbrunn v dvorno farno cerkev v pondeljek 27. novembra ob 10. uri zvečer. Mrliča je že prej blagoslovila dvorna duhovščina v navzočnosti rodbinskih članov in oseb, ki so mrliča spremljevale. Po blagoslovu so sluge prenesle krsto v črn mrtvaški voz, katerega je peljalo 8 vrancev. Izprevod se je začel nato premikati. Na

dvoru v dvorani poslaniških stopnic so mrliča pričakovali najvišji dvorjani in gardni kapitani, ogrski dvorni maršal in dvorni uslužbenci in dvorna duhovščina. Po blagoslovu se je truplo preneslo v cerkev, nakar so se vsi odstranili in cerkev zaprli.

V torek se je truplo še enkrat blagoslovilo. Ob 8. uri zjutraj je bilo pripuščeno občinstvo k mrliču na mrtvaškem odru, kjer je postavljena avstrijska cesarska krona, ogrska kraljeva krona, nadvojvodski klobuk, znaki reda zlatega runa, veliki križi ostalih inozemskih redov, sablje, maršalska palica, klobuk in rokavice na črno-zlati baržunasti blazini. Popoldne ob 6. uri se dostop ustavi.

V sredo so mrliča zopet blagoslovili in se je nato dovolil občinstvu zopet vstop od 8. ure zjutraj do 6. ure zvečer. V četrtek 30. nov. je bil pa občinstvu dovoljen vstop od 8. ure zjutraj do 12. ure.

Vse tri dni so bile sv. maše zadušnice od 8. ure zjutraj do 12. ure opoldne pri vseh oltarjih. Od 9. do 10. ure dopoldne in od 12. do 1. ure popoldne se je v mestu zvonilo.

Danes, v četrtek 30. novembra je bilo slovesno blagoslovljenje v cerkvi sv. Štefana in se je potem truplo prepeljalo v kapucinsko cerkev in se položilo v rodbinsko rakev.

(O pogrebu cesarja Franca Jožefa I. bodemo poročali v prihodnji številki, ker naš list ravno izide, ko se godi na Dunaju ta pretresljivi in velikanski spreved. Op. ur.)

Krsta s truplom cesarja Franca Jožefa se je nahajala v Schönbrunn v vogalu pisalnice poleg spalne sobe. V sobi, kjer je naš vladar največ delal, je tedaj ležal na mrtvaškem odru. Soba je prijazna in ničesar niso izpremenili. Na lestencu so gorele električne žarnice; dvajset sveč na visokih svetilnikih je obdajalo krsto, pred katero je stal veliki križ in posoda z blagoslovljeno vodo. Pri mrliču se je neprestano molilo. Pohišstvo so potisnili k stenam; v ostalem prostoru je stal oltar in klečalnik prevlečen z baržunom. Cesar je držal v sklenjenih rokah mal, črn križ in nekaj cvetlic. Truplo je pokrivala odeja iz zlatenine; mali šopki cvetlic so ležali na njej, ki so jih darovali otroci cesarske rodbine. Krsto je pokrivala prozorna tančica. Cesar je ležal, kakor bi počival. Glava je ležala na beli blazini iz atlasa in je bila, kakor da bi bil cesar živ, tako dobro so balzamirali truplo. Na odru je ležal cesar v maršalski uniformi.

Mrtvaško masko cesarja Franca Jožefa je izdelal profesor Marschall. Cesarjevo lice so mazilili z oljem, brado z vazelinom. Nato so vlili tekoči gips na obraz. Čakali so, da se je gips strdil, nakar so masko odvezli in dobili negativ, vlili vanj gips in dobili tako pravo podobo, ki kaže rajnega cesarja, kakor da spi. Delali so približno tri četrt ure. Cesarjeve poteze se niso izpremenile.

Kakor je naš presvetli vladar živel, tako je tudi umrl, kot globoko veren katoličan. Cesar Franc Jožef I. se je v torek 21. novembra dopoldne na lastno zahtevo izpovedal in je z vso pobožnostjo sprejel sv. obhajilo. In ko se je popoldne zdravje zelo poslabšalo, mu je dvorni župnik dr. Seidl podelil zakrament sv. poslednjega olja. Cesar je umrl s križem in z rožnim vencem v rokah.

Hvaležen spomin velikemu cesarju Francu Jožefu I. naj večno gori v ljubečih srcih zvestega in udanega katoliškega slovenskega naroda!

Vojska in smrt.

(Dalje.)

Tako umiranje se izpremeni takoj v večno življenje. Njemu velja zapoved Gospoda: „Kdor veruje vame, bo živel, čeprav je umrl.“ On ne bo sojen, kajti on je prišel iz smrti v življenje; „Jaz živim in tudi v Vas bo življenje!“ Iz tega je tudi razvidno, da je žalovanje za temi mrtvimi žalost posebne vrste. Ta žalost ne tlači naših misli in jih ne ponižuje, marveč jih dviga mogočno in tolažilno. Ne — ti junaki, ki so izkpravili na bojnem polju, niso za nas izgubljeni, ne za večnost, ne za sedanost, ne za nebesa, ne za domovino. To so zreli klasi, ki so čez noč dozoreli v ognjeni vročini vojne. In ti klasi bodo prišli v večne žitnice. Oni tudi nam nudijo življenje. Ti junaki so kmalu dozoreli, toda dozoreli so v popolnosti: dovršili so svojo nalogo, izpolnili svojo dolžnost še tja v smrt; več se ne zahteva od nikogar, večjega dela tudi ni v stanu nikdo izvršiti.

Oni so začeli v trenutku, ko je bil kelih njihovega trpljenja poln, tolažilen glas, ki je prišel od zgoraj: „Pridi, ti dobri, zvesti hlapec, pojdi v veselje svojega Gospoda!“ —

V seznamih izgub so nepregledne vrste v svetovni vojski padlih in mrtvih zaznamovane. To so pač bolesterne izgube, toda ne smemo jih imeti le za izgube, saj to so mučeniki, ki so dali svoje življenje za narodno kulturo, za povzdigo svoje domovine. Ta smrt celih mas je dragoceno darilo, s pomočjo katerega se odkupijo zmaga in mir. Ta krvna prelitev je bila potrebna, da se je opral v njej greh vsega ljudstva. Iz zemlje, ki je prepojena s krvjo junakov, da kipi zlat sad miru; iz tisočih trupel, tisočkratno življenje; iz števila izgub vstaja nov, mlad narod.

V kako veliki meri pa je ta krvava žetev prinesla sadov in koristi, kak pomen imajo mrtvi junaki za narod in domovino — to sloni potem na naših ramah, na ramah tistih, ki so krvavo borbo preživeli. Naša naloga je, da se z globoko ljubeznijo spominjamo onih, ki so darovali svoje življenje zato, da so ohranili nas in naš blagor. Mi moramo spomin na padle junake globoko vkoreniniti v naši mladini. — Iz krvavih poljan, iz tihih gozdov, v katerih ječé namesto razsekanih in požganih dreves duhovi mrtvih, vstaja mogočen spev padlih junakov čez širno Avstrijo: Ne pozabite nas, mrličev! Za vas so darovali svojo mladost, svoje življenje in dosegli večno slavo in čast. Ne pozabite jih, kajti to bi bila sramota! Ne poveljujte jih le v knjigah in kamnitih spomenikih, ampak v vaših srcih naj tli spomin in ljubezen na one tihe in plemenite junake.

Kadar se vračajo zmagovalci domov na rodna tla, tedaj kipi veselje in radost naroda do neba. Vse jih venča z vencem lavorik, njim na čast se razlegajo šumni zvoki himne naokoli. To je prav in hvalevredno. Toda ne pozabite onih, ki se ne bodo vrnili, ki leže v daljnih, mrzlih puštinjah zapuščeni od vseh. Ta zmagovalna

vrnitev ima še drug oddelek. In ta oddelek vidi le tisti, ki gleda s svojo dušo, to se pravi, kateri se spominja padlih s tihim čustovanjem. Ta oddelek je regiment duhov mrtvih junakov. Tem dolgujemo več, kot onim, ki so se vrnili. Kajti ti so svoje življenje zastavili za domovino in ga tudi darovali. Če bodo oznanjali po vsej širni Avstriji zvonovi mir, tedaj bo tudi iz vsacega stolpa donel žalen zvon: „Spominjajte se mrtvih, mrtvih, mrtvih...!“ Nikdo naj ne presliši tega turobnega zvonjenja. Medtem ko bodo doneli slavospevi vračajočim se vojščakom naj vsak posameznik pošlje svoje misli tudi na grobišča tisočih, ki se ne morejo vrniti k zmagoslavju, ki se pa bodo zbudili iz svojega trdega spanja, ko jih bo nebeški angelj klical k vstajenju. In zraven k zahvalni pesmi in molitvi naj se doda tiha prošnja „Requiem aeternam“: Gospod, daj jim večni mir in pokoj! —

Ves narod toži in objokuje padle, kot je žaloval prerok: „Gospod je pobral najmočnejše iz moje srede; uničeni so bili vsi, ki jih je izbral; zato jočem in je moje oko namočeno s solzami; moji otroci so šli v pogubo, ker je bil njih sovražnik premočan.“ — Zraven te tožbe molimo še za dušni mir padlih, kajti nam ni znano ali so že dosegli večni mir ali še tavajo njih duše brez pokoja. Lahko jih primerjamo mučenikom ali vseeno najdemo med njimi neko razliko: Ti junaki, ki so ostali zvesti do smrti svoji dolžnosti in ki so iz ljubezni do Boga in domovine darovali svoje življenje, bodo prišli v večno življenje. Toda takoj ne vsi! Gotovo bodo morali iti nekateri izmed njih skozi ogenj vic, kjer se bodo očistili še malih grehov in časnih kazni. Tukaj jim lahko mi pomagamo in jim tako poplačamo dolg, ki jim ga dolgujemo. Taka lepa pomoč nam olajšuje in zmanjšuje našo bôl in žalost za padle junake in nam tudi ohranja hvaležen spomin nanje.

Če se mrtvih skrbno spominjamo, potem niso ti več mrtvi za narod in domovino, ampak ožive in ostanejo na zemlji še naprej kot narodni junaki, ki nas in našo mladino vspodbujajo k krepostnemu delovanju in stremljenju. Tukaj vidimo resnico prerokovih besed: „Tvoji mrlči bodo živeli; ti ki so padli bodo spet vstali.“ — Akoravno mrtvi na videz molčé, vendar se razlega njih govor, kot šumenje vetra nokolli. „Dajte, molite za nas, naši potomci; ohranite v vaših srcih hvaležen spomin za nas, ki smo se žrtvovali vašim idejam.“ In ta tiha prošnja se bo širila po vsej Avstriji. Vstajali bodo duhovi mrlčev iz daljnih galiških poljan, iz strmih Karpatov in vratolomnih prepado; iz soških gričev, iz zelenih travnikov in poteptanih polj. In ti duhovi bodo strnili svoje žalne pesmi v mogočen zbor, ki bo donel po vsej Evropi, da po vsem svetu:

„Ne pozabite nas vi, ki ste ostali na zemlji!“ —
 „Ohranite nas v lepem spominu za vedno!“ —
 „Vcepite mladini ljubezen do padlih junakov!“ —
 „Mi smo bili, ki smo se žrtvovali vašim idejam!“ —
 „S tem, da smo mi podlegli, ste vi zmagali!“ —

Da, to je pesem mogočnejša, kot vsak vihar; silnejša kot je bučanje morja, otožnejša kot je zvonjenje zvonov — to je molitev mrtvih junakov.

Ravnanje s petijotom.

Letos se je v mnogih občinah zgodilo, da so dobili vinogradniki vsled pomanjkanja sladkorja, istega za izdelovanje petijota zelo pozno.

Nekteri so že prej tropine namočili in oprešali in nameravajo s pomočjo dobljenega sladkorja narejeno pijačo sedaj zboljšati.

To se da lahko izvršiti, ampak treba je skrbeti za to, da sladkor v njej res popolnoma pokipi, sicer se pijača lahko spridi, postane vlačljiva (volna) pozneje (poleti) pa lahko cikasta.

Če smo sladkor dobili prepozno, treba nam je tedaj naslednje ravnati:

Najprvo ga je treba raztopiti. Najbolje je, da ga raztopimo v oni lahki pijači, ki smo jo dobili, ko smo namočene tropine izprešali.

Primerna množina te pijače se segreje in se ž njo polije v kako brento stresen sladkor, nakar se toliko časa meša, da se ves sladkor dobro raztopi.

Potem vlijemo to raztopino še toplo v sod, v katerem imamo ostalo že omejneno pijačo in tam vse dobro premešamo. Brento pomijemo še z nekaj škafi te pijače, da se v njej ostali sladkor raztopi in porabi in tudi to zlijemo v sod.

Zdaj je treba skrbeti za to, da ima pijača pravilno kiselno toplino, ki znaša kakih 12 do 14° R. Klet in okna je treba dobro zapreti in če je treba in mogoče, v kleti nekoliko zakuriti.

Če je klet mrzla in nima peči, potem lahko kar sredi nje zažgemo malo slame in jo nato dobro zapremo. Sod, v katerem se nahaja na 14° R segreta in oslajena pijača, je pa treba potem pokriti z vrečami ali s slamo, da se prehitro ne ohladi.

V odprtino soda vtaknemo še kiselno veho, ali — če te nimamo — jo pokrijemo s plateno vrečico, napolnjeno s čistim, izpranim in dobro posušenim peskom.

Med kipenjem je treba večkrat pogledati, ali se pravilno vrši, to je, če pijača v sodu dobro šumi. Če bi se nam zdelo, da kipenje ponehuje in da je pijača še sladka, jo koj dobro premešajmo in če ima pod 14° R toplote, jo zopet na to toploto zvišamo na ta način, da nekaj pijače ven vzamemo, jo segrejemo in zopet nazaj vlijemo.

Zelo priporočljivo je, dodati tej pijači nekaj dobrih droži.

V to svrhu pretočimo sod najboljšega vina in vse dobljene tam droži v pijačo pomešamo.

S tem se doda pijači za kipenje neobhodno potrebnih kiselnih glivic, beljakovin in kisline.

Kadar petijot popolnoma pokipi, mu dodamo najboljše sploh vse drože, ki smo jih dobili pri pretakanju vina. S tem ga napravimo bolj pitnega.

Po preteku enega meseca, ko so se drože v petijotu zopet polegale na dno, pretočimo petijot v drug snažen sod in ga tam nekoliko zažveplamo.

Na spomlad raztočimo to pijačo v več manjših sodov, pri tem zopet nekoliko zažveplamo in potem en sod za drugim porabimo.

Če bomo s pijačo tako ravnali, se nam ne bode spridila. B. Skalický.

Žalna slovesnost po cesarju Francu Jožefu I. v Novem mestu.

Že teden dni je odeto Novo mesto v žalno obleko, da tudi na zunaj pokaže globoko žalost nad prebitko izgubo, ki je zadela vse avstrijske narode s smrtno presvitlega cesarja Franca Jožefa I.

Prava otroška ljubezen nas je spajala s presvitlem vladarjem dolgih 68 let. To otroško ljubezen nam je pokojni cesar vsikdar bogato vračal z neizmerno očetovsko ljubeznijo in skrbjo. Živelimo smo kakor velika srečna družina v veliki domovini. Smrt je pretrgala to krasno vez med visokim vladarjem in podložniki, a ljubezni in udanosti ni pretrgala. Saj puhti iz milijonov src zvestih in vernih državljanov vroča molitev pred prestol Vsevečnega za rajnega presvitlega cesarja. Da, naša zvesta srca so ga spremljala na zadnji poti in naše vroče in prisrčne molitve so hitele z Njim pred sodni stol pravičnega Sodnika.

Priča globoke žalosti in prisrčne udanosti Novomeščanov in občinstva bližnje okolice do pokojnega cesarja je bila večerajšnja žalna slovesnost, ki se je vršila v kapitelski cerkvi ob 9. uri dopoldne.

Zbralo se je vse uradništvo c. kr. in civilnih oblastev pod vodstvom svojih predsednikov in predstojnikov, vse častništvo, profesorski zbor, učiteljstvo in orožništvo, nadalje zastopstva uniformirane meščanske garde, veteranskega društva in požarne brambe, velika množica meščanov, velečastno število gospej in gospodičen iz visokih in nižjih krogov, vojaštva ter obilo beguncev. Navzoče so bile tudi učenke novomeške dekliške šole v spremstvu svojih gospodičen učiteljic. — Vsi, vsi so se zbrali, da prisostvujejo slovesni sv. maši zadušnici in prisrčno molijo za večni blagor duše svojega dobrega rajnega avstrijskega Očeta in modrega Gospodarja.

Tukajšnja gimnazija in deška ljudska šola s svojim učiteljstvom pa so imeli cesarsko zadušno službo božjo danes zjutraj ob 8. uri v frančiškanski cerkvi. Oba dneva sta bila pouka prosta.

Kapiteljska cerkev je bila svečanostno razsvetljena. V prezbiteriju je stal mogočen katafalk, mrtvaški oder, okrašen spredaj s cesarskim grbom in cesarsko krono, ob straneh pa z grbi vseh avstrijskih kronovin. Tumbo so obdajale goreče sveče na visokih svečnikih.

Slovesno pontifikalno sv. mašo zadušnico in mrtvaške molitve je opravil ob veliki asistenci novomeškega in dekanijskega duhovništva iz bližnjih župnij mil. g. prošt dr. Seb. Elbert. Navzoči so bili tudi veleč. g. kancler goriški: Zamparo in č. oo. frančiškani i. dr.

Krasno žalno petje kapitelskega pevskega zbora je kakor po navadi, mogočno uplivalo na vse navzoče. Srce pretresujoči „Libera“, ki ga je vzorno pel pevski zbor, je zaključil cerkveno žalno slovesnost.

Po cerkvenem žalnem opravi so se poklonili v poslopju c. kr. okrajnega glavarstva preblagorodnemu gospodu vladnemu svetniku baronu Rechbach-u vsi načelniki in predstojniki tukajšnjih uradov; prečastita novomeška in dekanijska duhovščina pod vodstvom mil. g. prošta dr. Seb. Elbert-a, oo. frančiškani in gg. Usmiljeni bratje, mestno županstvo, zastopniki občin in učiteljstva novomeškega okraja, zastopstva uniform. meščanske garde, veteranskega in gasilnega društva, častno odposlanstvo beguncev in drugi, ki so vsi preblagorodnega gospoda okrajnega glavarja naprosili, da predloži na Najvišje mesto izraz najglobokejšega sožalja presvitle vladarski rodovini povodom prebitke izgube in sporoči ob enem neomajno zvestobo prejasni hiši slavnih Habsburžanov.

Med službo božjo so bile vse trgovine in vsa obrtna podjetja zaprta, da se je zamogel vsakteri udeležiti cesarske zadušne sv. maše.

Vojni pregled.

Italijansko bojišče. — Na italijanskem bojišču vlada od zadnje ofenzive dalje, izvzemši manjše praske, še precej mir. Po uradnem poročilu 26. t. m. traja na Krasu topovski ogenj od časa do časa živahnejši. Nekateri kraje na koroškem obmejnem ozemlju obstreževalo je sovražno topništvo. Na kolodvorske naprave in lope pri Tolmezzo metala je skupina naših letal bombe. — Kakor javlja „Köln. Ztg.“, izraža „Corriere della sera“ bojazen, da izvede Nemčija in Avstrija v kratkem v Trentinu ofenzivo ter pristavlja, da mora biti Italija za vse slučaje pripravljena in da ne more na druga bojišča nikakih čet odposlati radi pomanjkanja na topovih in moštvi.

Rusko bojišče. — Po uradnih poročilih 27. t. m. zanjejo armade Falkenhayna in Mackensena sadove njih zmage pri Targuyu in prehoda preko Donave. Prva rumunska skupina, ki je padla kot žrtev te premissijene operacije, je ona pri Orsovi-Turn-Severinu, močna približno eno infanterijsko divizijo, katero so zvezne čete obkolile ter nje ostanke zajele. V teh bojih so zvezne čete priborile na ujetnikih 28 častnikov, 1200 mož ter zaplenile tri topove, 27 municijskih voz z municijo in 800 naloženih voz. V podonavskih lukah mej Orsovo in Rustčukom je padlo zveznim četam šest parnikov in 80 vlačilnih čolnov, po večini z dragoceno vsebino, v roke. Ker je tudi četam Rumunije za obrambo Donave mej Calafatu in Nikopolom pot odrezana, smemo računati,

da jih doleti ista usoda. Odpor sovražnika v zgornji dolini Alte je zlomljen, Rimnik vzeti in s pritiskom dosegle so čete odsek Topolo. Tudi v smeri doline Arguse dosegle so čete za nadaljni razvoj važen uspeh s tem, da so predrle sovražne postojanke mej Tigveni in Curtea d'Arges. Po železnici in z avtomobili dovedene rumunsko-ruske rezerve skušajo napredovanje zveznih čet zadrževati, da s tem omogočijo v severni Valahiji stoječemu rumunsko-ruskemu armadnemu zboru redno umikanje. Po zadnjih uradnih poročilih je Aleksandrija vze padla.

Zahodno bojišče. — Od zadnjega večjega spopada ob Sommi ni prišlo tekom zadnjih dni do večjih, resnejših bojov, kar se sme pripisovati velikanskim izgubam Angležev in Francozov v zadnjih bitkah. Kakor se 27. t. m. uradno poroča, vlada ob Sommi, izvzemši slabjši ogenj, mir. Brez predpriprave s topovskim ognjem poizkusili so zvečer Francozi udreti v južni del v Saint Pierre-Vaast gozd. Prgnali smo jih s strojnimi puškami posadke jarkov in hitrim zapiralnim topniškim ognjem. Vzhodno Saint Mihiela izjalovil se je francoski napad na neko našo stražo.

Balkansko bojišče. — Bulgarsko uradno poročilo 26. t. m. javlja, da se vrše v Dobrudži boji s patroljami in topniški boji. Bulgarski oddelki v zvezi z nemškimi četami so kot prvi prekorčili Donavo pri Sistovu in po boju zavzeli Zimniceo, kjer se je našlo veliko množino žita. Pri Somovitu so prodrle nemške čete preko Donave ter zasedle Izlazu in Racovitzu. Pri zavzetju Turn-Severina so sodelovale tudi rumunske čete, katere so v obrambo desnega brega Donave tam nastanjene ter ob enem tudi prekorčile Donavo. Zveza Falkenhaynove in Mackensenove armade je dovršena.

Podpisujte peto vojno posojilo.

V tretjem letu svetovne vojske, ko je tudi Rumunija izdajalsko stopila na stran naših sovražnikov, se obrača naša država do svojih državljanov s petim vojnim posojilom. V teh resnih časih, ko po dolgotrajni borbi stopa svetovna vojska v odločilen stadij, je prav posebno vsakega državljana sveta dolžnost, da se odzove z vso pripravljenostjo klicu ogrožene domovine ter ji da na razpolago čim izdatnejša denarna sredstva. Sedanje naše peto vojno posojilo je najdalekosežnejše, odločilne važnosti za nadaljni potek tega silnega boja. Izrazito prepričevalno naj dokaže vsemu sovražnemu svetu vso našo požrtvovalnost. Izpričuje naj, da naše domovine ne le ni poraziti z orožjem, marveč da je nezlomljiva tudi njena gospodarska moč. **Za naš obstanek gre, ta zavest vzmožuj naše sile!** Tekmujmo ob petem vojnem posojilu, da jasno dokažemo vsem sovragom svojo neuklonjivo voljo braniti obstanek staroslavni domovini. O trdnem zaupanju v zmago pravične stvari smo vsled heroičnega junaštva naših vojakov in odličnega vodstva naših poveljnikov, tesno združeni s svojimi izvrstnimi zavezniki, zmagovito strli ves največji napor nadsilnih sovražnikov. Čvrsto stoji in kljubuje naša vojaška fronta. Storimo po svojih najboljših močeh, kar moremo, da ostane kakor doslej tudi v prihodnje neomajano krepka tudi naša gospodarska fronta, ki izpopolnjuje in podpira vojaško fronto.

Industrialci, trgovci in obrtniki, pokažite tudi pri sedanjem petem vojnem posojilu dejansko svojo patriotsko zavednost ter se udeležite čim številnejše in čim izdatnejše subskripcije.

V Ljubljani, dne 20. novembra 1916.

Trgovska in obrtniška zbornica za Kranjsko.

Domače in tuje novice.

Kranjski pešpolk št. 17 — „Cesarjevič“. Dunaj, 27. novembra. Cesar je izdal sledeče povelje armadi in mornarici: Hočem, da Moj prvorojenec, ki Mi ga je darovala božja milost, pripada od zdaj dalje Moji vrli, junaški vojni sili in ga imenujem vrhovnim imejteljem Mojega pešpolka št. 17, ki bo nosil od zdaj dalje ime „Cesarjevič“ (Kronprinz). Dunaj, 24. nov. 1916. Karol.

Hugon Milde, feldcajgmajster v p. imejitelj našega domačega pešpolka št. 17 od 4. februarja 1897, je v sredo 22. nov. umrl ter je bil pokopan v Požunu. Časten mu spomin!

Odkovanje Rdečega Križa. Njegova c. in kr. Visokost presvitli nadvojvoda Franc Salvator je odlikoval v priznanje posebnih zaslug za vojaško zdravstveno oskrbo v vojni: s častnim znamenjem 2. razr. Rdečega Križa z vojno dekoracijo med drugimi tudi mestnega fizika v Ljubljani g. dr. Otmarja Krajaec in okr. glavarja g. dr. Antona Pilshofer v Postojni; s srebrno častno kolajno Rdečega Križa z vojno dekoracijo med drugimi tudi prečast. sestro prednico d. N. D. v Šmihelu pri Novem mestu Katarino Oblak; s srebrno častno kolajno za pospešitelje med drugimi tudi gg. Andreja Gassner v Trzinu in Alojzija Persché v Ljubljani; z bronasto častno kolajno z vojno dekoracijo med drugimi tudi davčnega asistenta g. Karola Golia in g. Martino Ferlič v Novem mestu.

Slovesna zaprisega vojaštva na ime Njega Veličanstva cesarja Karola I. v Novem mestu se je vršila 24. t. m. nad vse veličastno v kapiteljski cerkvi. Ob 9. uri dopoludne je vojaštvo s častniškim zborom popolnoma zasedlo prostorno cerkev. Mil. g. prošt dr. Seb. Elbert je daroval ob veliki asistenci kapiteljske in dekanije duhovščine pontifikalno sv. mašo. Takoj po sv. maši je sledila slovesna zaprisega v cerkvi. Najprvo je zaprisegel častniški zbor z g. podpolkovnikom Hofschuster-jem na čelu. Nato je nagovoril g. podpolkovnik v zbranih besedah vojaštvo in jim je na kratko razložil veliki pomen te slovesnosti. Sledila je potem zaprisega vojaštva po jezikovnih skupinah v nemškem, mažarskem, slovenskem, češkem, hrvaškem, romunskem in laškem jeziku. Po končani zaprisegi je zaključil slovesnost z zahvalno pesmijo in cesarsko himno znani kapiteljski cerkveni zbor, ki je tudi to pot zelo povzdignil ta izredni praznik. Marsikomu bo ta slovesnost ostala neizbrisna v spominu.

Pogreb demantnega mašnika preč. g. kanonika Franca Povše, v Novem mestu se je slovesno vršil dne 23. novembra po pontifikalni črni sv. maši, katero je opravil za svojega prijatelja veleč. g. kanonik in stolni dekan Matija Kolar iz Ljubljane. Pogreb je vodil mil. gospod prošt dr. Seb. Elbert ob obilni asistenci in ob veliki udeležbi preč. gg. duhovnikov od blizu in daleč, oo. frančiškanov, gg. Usmiljenih bratov i. dr., ter občinstva iz vseh stanov iz mesta in okolice. Za krsto je šlo nadalje mnogo sorodnikov rajnega, c. kr. uradništvo, mestno županstvo, mestna hranilnica, deška in dekliska šola s svojim učitelstvom, županstvo Šmihel-Stopiče in več drugih zastopnikov, da so izkazali pokojnemu in občespoštovanemu gospodu kanoniku zadnjo čast. Truplo so položili na evangeljski strani kapelice v grob, kjer čaka zvesti služabnik Gospodov vstajenja v večno življenje. Osmina je bila v torek 28. nov. v kapiteljski cerkvi s slovesno črno sv. mašo. — Sočutje so izrazili novomeškemu kolegijatnemu kapitelju: Gospod deželni predsednik grof Attems v imenu c. kr. deželne vlade, vis. deželni odbor in g. deželni glavar, g. vladni svetnik baron Rechbach, preč. stolni kapitelj v Ljubljani, preč. opatija Zatiška, p. n. g. predsednik okrožnega sodišča pl. Garzarolli, g. državni pravdnik dr. Kremžar, g. gimn. ravnatelj Brežnik, g. general pl. Supančič, g. nadsvetnik Škerlj in g. svetnik Kovač, preč. g. kanonik Barle, p. n. rodbina dr. Schegula, g. stotnik meščanske garde Bergmann, g. vitez Gutmannsthal, P. prijor Vavpotič, slavni občinski odbor in mestna hranilnica v Novem mestu, slav. občinski odbor Šmihel-Stopiški, gospod ravnatelj V. Rohrman iz Ljubljane in več drugih gospodov in prijateljev rajnega.

Društvo za vojno posojilo v Novem mestu je svojo nalogo spolnilo. Nabralo se je bilo 6100 kron, ter pri obnem zboru

dne 25. nov. obligacije navzočim članom razdelilo. Iz preostankov društvene imovine se je sklenilo dati 122 kron za Rdeči križ. Društvo je sedaj smatrati za razšlo. — Po naročilu slavnega okrajnega glavarstva pa se ima takoj ustanoviti podobno **Društvo za V. vojno posojilo v Novem mestu.** Naloga novega društva bo kajpada ista, vendar podrobnosti in imen novega odbora še ne vemo imenovati, kar pa v prihodnjem listu prinesemo. — Že sedaj pa se lahko zgleda k društvu pri ravnateljstvu mestne hranilnice v Novem mestu mej uradnimi urami, kjer se dajo tudi tozadevna pojasnila.

Žalna seja trgovske in obrtne zbornice za Kranjsko se je vršila v soboto 25. novembra dopoludne ob 11. uri v dvorani mestnega magistrata v Ljubljani. Dvorana je bila žalno razsvetljena. Predsednik g. Knez je izrazil v daljšem govoru zbornično sožalje ter končal: „Gospoda! Njemu, ki je celo svoje posvečeno življenje živel v skrbi za blaginjo svojih narodov; Njemu, ki nam je bil vedno najboljši in najdobrotljivejši vladar, ohranimo svojo neizbrisno in globoko hvaležnost. Večna slava in čast spominu Njega Veličanstva cesarja Franca Jožefa I. Bog daj sveti mir!“ — Na to zaključijo zbornični svetniki trikrat: Slava! — G. predsednik sklene: „Častita zbornica! V soglasju z Vami se napoti sedaj predsedstvo do visokorodnega gosp. deželnega predsednika, da mu poroča o današnji žalni manifestaciji ter ga prosi, da sporoči na Najvišje mesto najudanejši izraz najglobokejše in najsrečnejše žalosti trgovske in obrtne zbornice za Kranjsko.“ Deputacija zbornični predsednik g. Knez, ter podpredsednika Kregar in Pammer se je nato podala k deželnemu predsedniku.

Poročil se je 28. t. m. pri Mariji Pomagaj na Brezjah g. Janko Tršar, vodja boletnega urada v Toplicah pri Novem mestu z gđeno. Marijo Jakše iz Zaloga pri Novem mestu. Bilo srečno!

Umrl je Franc Skole, tesar v Novem mestu v 69. letu starosti. Pokojnika bodo zelo pogrešale stare novomeške hiše, ki so krite še s deščicami, ker on je bil dober krovec v tem oziru. Naj počiva v miru!

Razglas. Od dne 28. t. m., torška, nadalje bode oddajalo mestno županstvo prebivalcem Novega mesta mast in svinjsko meso v hiši št. 115, — Kastelčeva ulica — (pri Zalarju) in sicer:

torek	od 8. do 9. ure h. št. 221 do 239
	od 9. do 10. ure h. št. 240 do 258
	od 10. do 11. ure h. št. 259 do 277
sredo	od 11. do 12. ure h. št. 278 do 297
	od 8. do 9. ure h. št. 139 do 157
	od 9. do 10. ure h. št. 158 do 178
petek	od 10. do 11. ure h. št. 179 do 199
	od 11. do 12. ure h. št. 200 do 220
	od 8. do 9. ure h. št. 57 do 75
soboto	od 9. do 10. ure h. št. 76 do 96
	od 10. do 11. ure h. št. 97 do 117
	od 11. do 12. ure h. št. 118 do 138
	od 8. do 9. ure h. št. 1 do 15
	od 9. do 10. ure h. št. 16 do 39
	od 10. do 11. ure h. št. 30 do 42
	od 11. do 12. ure h. št. 43 do 56

Prihodnji semenj za plemene in rejne prešiče v Novem mestu bo v torek dne 5. decembra t. l. (adventni semenj), na katerem opozarjamo kupce in prodajalce.

Nov denar in nove znamke. Z Dunaja poročajo: Že v najbližjem času bo dan v promet denar s podobo novega cesarja. Tudi poštne znamke bodo izdane z glavo cesarja Karla.

Pozdrave pošilja iz ruskega ujetništva svoji ženi, vsem domačim in sosedom, Miha Drenik, doma iz Jablana, župnije Mirna peč.

Vse Dolenjce in Dolenjke iskreno pozdravljajo Al. Hrovat iz Petan, Ivan Darovic iz Valte vasi, Mat. Pugelj iz Drganjih sel in Jos. Kadunc. Bog živi Avstrijo in našo krasno Dolenjsko!

Odlikovani Slovenci s srebrno svetinjo II. razreda: Al. Hrovat, nadlovec, iz Petan, Fr. Pirč, četovodja iz Kostanjevice na Krasu in Jos. Kadunc, podlovec iz Dolenjskega. Čast!

20 vinarski novci iz nikla. Stranke se opozarjajo na to, da se sprejemajo 20 vinarski novci iz nikla v privatnem prometu v smislu razpisa c. kr. finančnega ministrstva z dne 31. julija 1916, drž. zak. št. 237, le še do 31. decembra t. l.; radi tega naj se vporablja ti novci za plačila pri državnih blagajnah in uradih.

Lestvice pristojbin I., II., in III., potem pristojbine za vojne dobave in kuponski koleki stopijo v veljavo s 1. decbr. 1916.

40 letnico učiteljskega službovanja v Višnji gori je obhajal na zahvalno nedeljo odlikovani nadučitelj v p. gospod Janko Skerbinc. Leta 1860. je bil imenovan učiteljem v Kranjski gori, star še-le 17 let; koncem šolskega leta 1911 pa je bil stalno vpokojen. Ves čas učiteljskega službovanja je posebno marljivo gojil narodno in cerkveno petje, kakor tudi instrumentalno godbo ter dosegel prav lepe uspehe po priznanju izvedencev. Ker je g. Skerbinc že kot učiteljski pripravnik leta 1858. do 1859. v cerkvi orglal, torej 58 let, je gotovo najstarejši slovenski organist. Povsod, koder je služboval, ga imajo v najboljšem spominu. Še sedaj se razlega pod njegovim vodstvom v višnjegorskih cerkvah mogočno in krasno petje. Bog ga živi še dolgo vrsto let pri enaki moči in zdravju!

Oglasil se je po dolgem času 14 mescev iz ruskega ujetništva sin gospodarja Janeza Jarca, gostilničarja in posestnika na Podboštu pri Mirni peči. Vsi so že mislili doma, da je mrtev. Ali na veliko veselje njegovih domačih je došla kartica od ljubljenega Lojzeta, da je še živ in zdrav v Rusiji. Želim, da bi to veselje saj nekoliko nadomestilo veliko žalost po izgubljenem sinu. Najlepše pozdrave pošiljam vsem Dolenjcem in Dolenjkam iz gorskih višav. Franc Dular, topničar.

Tatovi ulomili so na Velikem Kalu pri Mirni peči 13. novembra po noči pri posestniku Potočarju v kaščo ter so mu odnesli ves špeh, dva hleba kruha in 240 kron denarja. Govori se, da so to bili uzmoviči-domačini, katerim so baje že na sledu.

Vpokojen je na lastno prošnjo profesor na II. drž. gimnaziji g. Alojzij Vrbnik. C. kr. dež. šolski svet je izrekel v imenu naučnega ministrstva gosp. prof. Vrbniku priznanje za njegovo odlično mnogoletno službovanje.

Iz ruskega ujetništva se je oglasil Ivan Bašelj, doma iz vasi Čelo, župnije Šmarjeta. Domači so ga objokovali že za mrtvega, ker ni bilo glasu od njega celih 22 mesecev. Piše, da je zdrav in želi izvedeti tudi kaj od doma. Nahaja se v Kalniku, Kijevska Gubernija, Rusija.

Iz Semiča. Na dan godu † presvitile cesarice Elizabete je bila v tukajšnji šoli velika slovesnost. Po šolski maši, pri kateri je lepo popeval zbor večjih učencev, se je šolska mladina zopet zbrala v šoli. Tu je g. vodja Matija Bartel v vznesenih besedah pojasnil povabljenim gostom in šolski mladini pomen današnjega dne, katerega bodo otroci kot spomin na vojna leta še dolgo pomnili. Odkril je na vratih častitljive šole dva velika grba, avstrijskega in kranjskega in povabil navzoče, naj v domoljubni požrtvovalnosti zabijajo žeblje v korist vdovam in sirotam in oslepelim vojakom. Povabljeni so bili tudi vsi uradi, ki se pa domoljubne slovesnosti zaradi slabega vremena niso utegnili udeležiti.

Rojena in umrla isti dan kakor cesar. V Piranu je umrla 21. novembra 1916 g. Rastelli, ki je bila rojena 18. avgusta 1830, toraj isti dan rojena in umrla, kakor cesar Franc Jožef I.

Raznotero.

Zakaj se jedo na dan sv. Martina gosi? Sv. Martin je zaščitnik in zavetnik drobnine in kuretine, zlasti pa gosi. Gosi so ga nekoč izdale, ko ga je ljudstvo hotelo proti njegovi volji zaradi njegovih

lepih dejanj izvoliti za škofa. Sv. Martin se je branil te časti in se je skrivil v hlev med velike gosi. Ko so ga iskali, so začele goske ščebetati in gagati in so ga na ta način izdale. — V spomin na ta dogodljaj imajo na Slovenskem, Češkem, Poljskem in Pruskem navado, da se na ta praznik mastijo z „Martinovo gosjo“.

Ameriško narodno premoženje se je pomnožilo za 200 milijard dolarjev. Za časa vojske se je narodno premoženje Združenih držav Severne Amerike pomnožilo za 200 milijard dolarjev (1 dolar približno 5 kron avstrijske veljave). Hranilne vloge so se v Severni Ameriki zvišale za 35 milijard dolarjev. Banke so svoje zlate zakladnice pomnožile za tri in pol milijarde dolarjev. — To je zlat denar! — In revščine in bede je pa vendar vedno več vsepovsod na svetu!

Dopisi.

Iz Novega mesta. V rajsko domovino se je preselila dne 24. novembra 1916 v cvetni dobi 25 let gospica Mici Andres iz Novega mesta, po dolgem trpljenju. Pokojna je bila blagega, mirnega značaja in ljubeznjive narave, zraven pa delavna kot čebelica in globoko pobožna. O njej se lahko reče, da so jo dičile vse čednosti dobre in bogoljubne mladenke.

Že v prvi mladosti je vstopila v tukajšno Marijansko kongregacijo, bila kmalu sprejeta v odbor, kjer je delovala z največjim veseljem v prid družbi in v čast Mariji, kateri je prav otroče-udano zvesto služila. Koliko je g. Mici storila za kongregacijo, vé samo Oni, ki jej je sedaj večno plačilo.

Ko so začele pristopati novomeške vrle gospodične k Rudečemu križu kot bolniške strežnice, se je tudi pokojna takoj priglasila ter opravljala v kljub svoji nežni naravi naporno službo strežnice z največjo vnemo. Nobenkrat ni izostala, dokler je ni položila huda bolezen na posteljo. Ko se jej je bolezen zboljšala in jej je gospod zdravnik-primarij povedal, da je sicer iz nevarnosti, a vendar pa ne bode smela dva mesca še bolnikom streči, je bila tega silno žalostna. Bolniki so bili največja skrb usmiljeni Samaritanki in delo za-nje njena sladkost.

Toda božja Previdnost je ukrenila drugače. Mici ne bode več stregla ranjencem in bolnikom — a stregli bodo njej nebeški krilatici za njena dobra dela usmiljenja na zemlji. Vkljub velikemu trudu g. primarija in preskrbni postrežbi predobro mamice in dragih sestric se jej je namreč bolezen zopet poslabšala — ter jej nepričakovano naglo pretrgala nit življenja tako, da je brez posebnega smrtnega boja zapustila to solzno dolino in blaženo mirno zaspala za vedno.

Kako zelo je bila gospica Andres priljubljena in spoštovana povsod in kako so cenili njeno vzgledno življenje meščani, je bil dokaz njen zares velikanski spreved, kakoršnih se vidi v našem mestu le malo. Spremili so jo na zadnjipoti najodličnejši gospodje, gospe in gospodične iz vseh stanov. Spremili so jo pa tudi vojaki-rekonvalescenti in strežniki ženske bolnice, na čelu jim primarij g. dr. Strašek in č. sestre Usmiljenke ter dame Rudečega križa, katere so jej darovale tudi krasni venec. Belo oblečene članice Marijanske kongregacije, ki so se pogreba polnoštevilno udeležile, so pa obsipale svojo preljubo sosestrico s svežim cvetjem ter jej pomočile preranigrob s svojimi solzami.

Počivaj sladko, Marijina hčerka v življenju in Marijina hčerka v smrti! Izprosi nam pri Bogu milost: da tudi nas zaostale vsikdar blagoslavlja Devica Marija z ljubljanim Sinom.

Od vojakov piše 19 letni Josip Volk svojim starišem med drugimi osebnimi vestmi poročilo, da je prišel čas, ko tudi njega kliče bojni glas, da boče mogel tudi on

prijeti za moralno orožje in iti na sovražnika, kakor pravi pesem: „Zastava že razvita je, moralna cev nabita je in nabrušen bridki meč; zdaj puško v dlan in meč ob stran, napočil je krvavi dan — hura v boj besneč! Še en pozdrav ti dragi dom, ko grem v bojni grom, med bitke hrum in šum. Še en pozdrav vam dragi starši vi; spomin na vas mi podžiga kri in sovraga v prah steremo mi!“ Potem prosí vse domače odpuščanja in se priporočuje v molitev ter konča: „Če je božja volja, pridem še nazaj; če pa padem na bojnem polju, se vidimo pa nad zvezdami. Pa ni treba misliti, da sem žalosten; jaz grem z veseljem sreem v boj za našo ljubo domovino.“ Potem vse svoje, sorodnike, znanca in prijatelje pristrčno pozdravlja v slovo.

Z bojnega polja poroča Alojzij Gliha g. Globelniku v Bršljinu, da je zdrav in da imajo lepo vreme. Piše tudi: „Se nahajam na ruski meji; stanovanje je v borovem gozdu, ki je teman in leži v sredi poljan; hiša moja je pod zemljo; ko se približuje noč in se nagne dan, se žalostno vanjo počivat podam. Tu preiščujem svoj žalostni stan, kedaj neki pride vernitveni dan. Ko bi bil še mlad in krepak, bi si upal še dočakati pomlad. A sedaj imam na hrbtu križev že pet in šesti se mi obeta že spet. Sem 52 let stari možak, pa vendar moram biti vojak. Pozdrav moj naj ti bo in ti podam desnico v slovo!“

Koncert v Kandiji.

(Zaradi nujnega gradiva je moral ta spis zadnji izostati.)

Koncert v korist vojaške bolnišnice Usmiljenih bratov se je izvršil v nedeljo 19. novembra v gostilni g. Windischerja (Perko) v Kandiji nad vse dobro. Vsi prostori so bili polni udeležencev iz vseh stanov, vojaških in civilnih, visokih in nizkih, iz Novega mesta in Kandije-Šmihel. Obisk bi bil še boljši, da bi občinstvo pravčasno vedelo za to dobrodelno prireditev. Reklame pri nas ne znamo delati, kakor znajo to izvrstno drugod. Denarni uspeh je bil zelo zadovoljiv ter se bode nakupilo za bolne vojake v omenjeni bolnišnici tobaka in drugih potrebščin v vsaj malo tolažbo in razvedrilo njihove usode. Postrežba je bila tudi v vsakem oziru prav dobra in točna in je gostilna g. Perko-ta zares vsega priporočila vredna.

Ta koncert so nam zopet uprizorili dame in gospodje kot prijatelji godbe pod znanim spretnim vodstvom gosp. Edmunda Kastelica, trgovca v Kandiji. To velečislano skupino prijateljev godbe nazivljamo navadno „Salonski orkester“. Resnici na ljubo moramo pojasniti, da ne obstoja nikakršno društvo „Salonski orkester“, čegar člani bi bili obvezni in plačani godci in tudi ni to društvo z oblastveno potrjenimi statuti, ampak „Salonski orkester“ je le začasno združenje diletantov-prostovoljcev, dam in gospodov, ki gojijo s posebnim veseljem in s prirojenimi muzikalnimi zmožnostmi lepo godbo ter se čestokrat združijo v skupno delovanje v javnih nastopih in sicer vedno pod voditeljstvom g. Kastelica, ki zna potem s to častito družbo diletantov mojstrsko izpeljavati prav umetne instrumentalne proizvode. — In ta tako imenovani „Salonski orkester“ je vedno na prvem mestu, če se gre za prireditve vojnih dobrodelnih koncertov, ali pa v mirnem času za zabavo in razvedrilo občinstva. Dohodki takšnih koncertov se obrnejo vedno le v podporne namene, bodisi za pogorelece, ali sicer za potrebne, ali pa posebno sedaj v podporo in pomoč vojakom po človekoljubnem namenu Rdečega križa. Slnčajni člani tega orkestra niso tedaj nikakor plačani godci, ampak so, recimo, diletantje, ki delajo in igrajo le iz višjih nagibov in vsikdar brezplačno. Plačilo jim je njihova lastna zavest, da polagajo s svojo požrtvovalnostjo in s svojo muzikalnično spretnostjo radevolje veliki pa-

trijotičen dar na oltar ljubezni do ranjencev in vojakov-bolnikov ter sploh do vbogega trpina-bližnjega. Plačilo jim naj bode pa tudi javna pohvala od občinstva, katero je vsikdar in bode i nadalje tembolj upoštevalo in čislalo njihovo nesebično delovanje na polju blažene muzike.

Tako so tedaj nastopili tudi pri zadnjem koncertu prijatelji godbe z bogatim sporedom ter so občinstvo povsem zadovoljili z elitnim preciznim prednašanjem vseh točk. Občinstvo pa je dalo duška svojim čutilom in svoji zadovoljnosti z navdušenim priznanjem in ponovnim ploskanjem. S zadoščenjem in veseljem potrjujemo javno mnenje, da „Salonski orkester“ napreduje z orjaškimi koraki in da je kos najtežavnejšim godbenim izvajanjem. Vsa čast g. Kastelicu in hvala mu za njegov neumorni trud, da vzdržuje tudi v sedanjih nemuzikalnih časih v tako razvitem cvitu svoj orkester. Želimo, da bi še večkrat priredil s svojimi izbojnimi godci-diletanti enake zabavne in dobrodelne koncerte. Ravnotako srčna hvala vsem drugim sodelujočim damam in gospodom za tako prijeten muzikalničen užitek.

Uradne vesti.

Razglas. C. in kr. 5. armadno poveljstvo (stan. odd.) jemlje civilne delavce, ki se prostovoljno zglasé, v službo. Zglasiti se imajo 1., 10. in 20. vsacega meseca pri c. in kr. etapnem poveljstvu v Ljubljani, Škofjiloki ali na Jesenicah. Od profesoristov pridejo v poštev: zidarski delavci (zidarji, tesarji), drvarji, žagarski delavci, dninarji (podajači). Plačilo: na dan dobijo zidarski delavci (zidarji, tesarji) 9 kron 40 vin., drvarji in žagarski delavci 6 kron 20 vin., dninarji (podajači) 5 K 20 v. Vrhutega imajo delavci ugodnost, da si lahko nabavijo blago za prehrano pri vojaških zalogah. Ako želé hrano kot jo ima vojaško moštvo, velja ista dnevno 2 K 76 v. Ako zbolé, imajo pravico do brezplačnega vsprejema v sanitetni zavod armadnega okrožja. Vse pristojbine, do katerih imajo te osebe po prilogi 2, razgl. št. 92 (J. Nr. 24.830) pravico, se jim izplačujejo pri delavskih oddelkih od dneva naprej, ko dosepejo na osebno zbiralno mesto. C. in kr. etapna poveljstva skrbé za to, da se prijavljajoči odpravijo brezplačno v Ljubljani k osebni zbiralnemu mestu, kjer se jim nadaljna vporaba odkaže. Načeloma se teh delavcev ne vporablja v območju ognja.

Tretji Božič na bojišču. Od urada za vojno oskrbo v c. kr. vojnem ministrstvu nam je došel sledeči poziv: V tretje se bliža božični praznik, ki ga bodo morali naši zmagoslavni vojniki preživeti daleč od dragih svojcev, daleč od domovine. — Zapoved hvaležnosti je, če tem, v zvestem in udanem izpolnjevanju vztrajajočim junakom povodom božičnih praznikov pošljemo skromen znak zvestega spominjanja v pozdrav iz domovine. V tretjič se lotuje urad za vojno oskrbo c. in kr. vojnega ministrstva, da s kakim darom našim vojakom na bojišču olepša božični večer in poda dokaz, da se jih spominjamo v odkritosrčnem pripoznavanju. Od lanskega leta je nastal naši domovini nov sovražnik in večje postaje število onih, ki se boré na različnih bojiščih in ki jih je obdarovati. Zato prosí urad za vojno oskrbo c. in kr. vojnega ministrstva velikodušnih in čim skorajšnjih darov v ta namen. Vsi prispevki, bodi mali ali veliki, bodo sprejeti s hvaležnostjo. Vsakdo, ki se nahaja v domovini — naj že ima ljubih svojcev na bojišču, ali pa ne — naj smatra za svojo sveto dolžnost, da prispeva s kako trohico, da pripravimo malo veselje tistim, ki vse zastavljajo za čast in ugled naše ljube domovine. Urad za vojno oskrbo c. in kr. vojnega ministrstva bo skrbel, da milodari, ki obstojé le iz predmetov, ki se jih v domovini ne pogreša, pravčasno dosepejo četam na bojišču kot božičen pozdrav iz domovine in znak nade na srečno svidenje. — Darila v denarju se spre-

jemajo pri ravnateljstvu pomožnih uradov c. kr. deželne vlade v Ljubljani, pri c. kr. okrajnih glavarstvih in pri mestnem magistratu v Ljubljani, pri vseh prečastitih župnih uradih in pri županstvih in se bodo objavljali v dnevnikih listih.

Gospodarstvo.

Poziv kmetskim posestnikom. Posestnike, ki imajo oddati žito „Žitnemu zavodu“, opozarja podpisani zavod, da se prevzemne cene za žito po 15. decembru znižajo za dve do tri krone za 100 kg. Tako na primer prejme kmetovalec, ki odda predpisano pšenico do 15. decembra, plačano po 38 kron, tisti pa, ki jo bo oddal po 15. decembru, pa bo prejel le 35 kron za 100 kg. V lastnem interesu vsakega posameznega kmetovalca je torej, da odda dolžno množino žita do 15. decembra.

Posestniki naj se nikar ne zanašajo, da jim morda žita ne bo treba oddati. Dovozi žita iz drugih dežel so se letos v primeri z lanskim letom znatno skrčili in mora vsaka kronovina skrbeti, da spravi sama kolikor mogoče več žita skupaj. Zato je gotovo, da bo smel vsak posestnik obdržati zase res samo toliko, kolikor rabi za seme in kolikor mu gre po zakonu za prehrano njegove družine, medtem ko bodo morali posestniki ostalo žito na vsak način oddati. Stvar je nad vse resna. Če bi se namreč posestniki protivili, oddati po zakonu odvečne in od oblasti predpisane množine žita, kakor tudi fižola in krompirja, potem bi se morala izvršiti oddaja s pomočjo oborožene sile.

Poljedelci, žene in starčki! Vsak Vam prizna Vaš izredno velik trud, ki ste ga imeli, da ste posejali, poželi in spravili letino, tudi množina žita, ki Vam je odmerjena po zakonu za lastno prehrano, je priznana skromna, a priznajte tudi Vi, da mora vojak, uradnik, obrtnik, tovarniški delavec in kajžar tudi dobiti svoj vsakdanji kruh, ki gotovo ni boljši in večji kot Vaš. Kmetovalci, storite torej tudi Vi, ki ste ostali doma, svojo patrijotično dolžnost, ki jo zahteva od Vas domovina v težkih časih, dajte, da se skromno preživé tudi drugi stanovi ter oddajte po zakonu odvečne in od oblasti zahtevane množine žita, fižola in krompirja komisijonarjem „Žitnega zavoda“ rajši prostovoljnim kot nasilnim potom.

V Ljubljani, dne 24. novembra 1916.
Zavod za promet z žitom ob času vojne, podružnica v Ljubljani.

Za vladnega komisarja: Dr. Lukan m. p.
Ravnatelj: Jovan m. p.

Loterijske številke.

Gradec, 22. novembra 31 18 75 61 44

Zahvala.

Kolegijati kapitelj v Novem mestu se iskreno zahvaljuje za izraženo sočutje ob smrti njenega občislana člana preč. g. kanonika

Franca Povše

in za častno spremstvo vseh stanov na pokopališče.
NOVOMESTO, dne 28. novembra 1916.

Zahvala.

Za vse ljubeznjive dokaze srčnega sočutja povodom prebitke izgube naše predrage hčerke, ozir. sestrice

Marije Andres

za številno udeležitev pri pogrebu, za mnogo darovano cvetje, našo najskrenejšo zahvalo. — Posebno zahvalo smo dolžni še preč. duhovščini, gosp. primariju dr. Strašku, gosp. vikarju za tolažilne obiske v težkih urah, tukajšnji Marijini kongregaciji za častno spremstvo ob krsti in pogrebu, isto vsem častitim damam Rdečega križa, dalje gosp. nadporočniku Wallerju, g. oskrbniku Kalčiču, sploh vsem od blizu in daleč, ki so našo nepozabno rajnko na toli časten in slovesen način spremili k večnemu snivanju.

Bodí ji ohranjen trajen spomin in zemljica naj ji bo lahka!

RUDOLFOVO, dne 28. novembra 1916.

Žalujoči ostali.

Prazne vreče

kupuje vedno in v vsaki množini ter plačuje najdražje trgovska firma 103-6-1

J. Kušlan, Kranj - Gorenjsko.

Istotam se kupujejo po najvišjih cenah

: suhe gobe :

Velika lepa hiša

na Glavnem trgu v Novem mestu je takoj pod ugodnimi pogoji naprodaj. V hiši se nahaja veliko let gostilna in je pripravna za mesarijo in sploh za vsako obrt in stanovanje, ker je v njej deset sob z vsemi pritliklinami. — Zraven se lahko kupi tudi precejšen vrt, ki leži tri minute od hiše in je pripraven tudi za stavbišče.

Odgovarjal bo posestnik samo pismenim potom na pismena vprašanja s priloženo petnajstvinarsko znamko. Pismena vprašanja se vpošljejo na upravništvo „Dol. Novic“. 102-2-2

Mestna hranilnica v Novem mestu.

Kakor za četrto vojno posojilo, tako se bo tudi za

peto vojno posojilo

zamoglo naročiti pri podpisani novomeški hranilnici. Podpisovalna cena je določena pri

a) štiridesetletnem davka prostem 5½% amort. državnem posojilu 92·50%

b) davka prostih 5½% dne 1. junija 1922 vračljivih državnih blag. nakaznicah 96·50%

Hranilnica tem potom objalja, da hoče vse storiti, da ljudstvu olajša pridobitev teh tako dobro se obrestujočih papirjev. Svojim vložnikom bo v namen vojnega posojila nemudno izplačala vsako vsoto hranjenega denarja. Nakup teh papirjev bo brez vsega dobička poskrbela; in ker je od vis. vlade za to opravičena, bo na željo vrednostne papirje v shrambo in oskrbovanje prevzela in tudi zapadle kupone izplačevala.

Daljna tozadevna pojasnila se dobé ob uradnih urah v Mestni hranilnici.

105-0-1

Mestna hranilnica v Novem mestu.